

aanbiedingsnotitie

Overleg en datum	CvT 25 juni 2021
Titel	Stand van zaken POP3 algemeen
Agendapunt	6, bijlage 6.1
Bijlage	-
Doel	Ter informatie / bespreking
Eigenaar	Regiebureau POP

Inhoud

In deze notitie wordt een overzicht gegeven van de stand van zaken van de voortgang van het programma POP3/POP3+ tot en met april 2021. Er wordt met name in gegaan op:

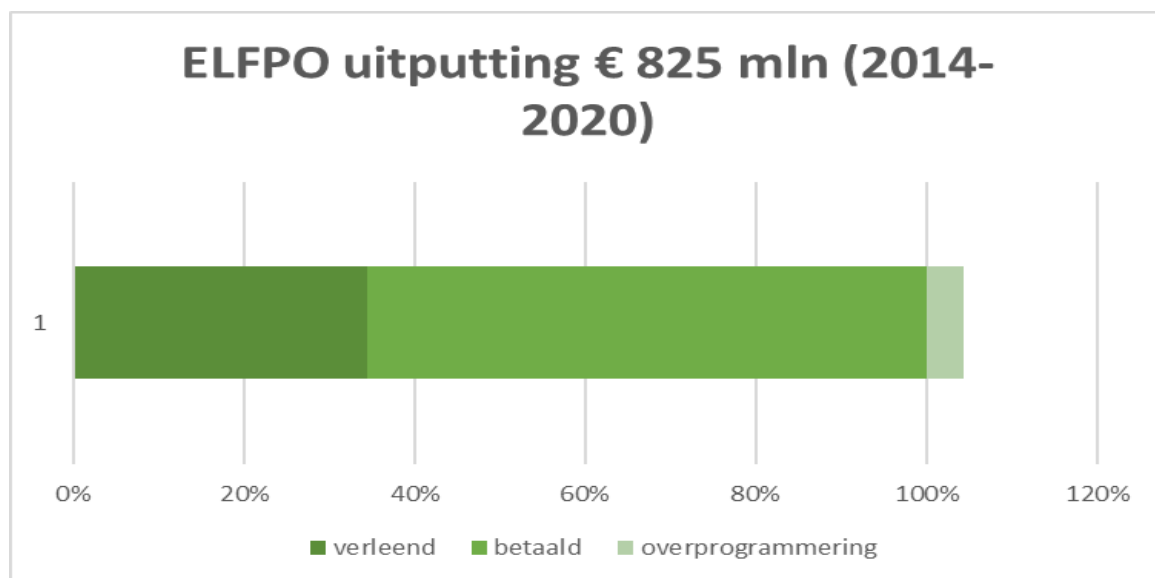
1.	Algemene voortgang POP3.....	1
2.	Tijdig declareren.....	5
3.	LEADER.....	5
4.	POP3+	7
5.	Analyse voortgang openstellingen.....	7
6.	Voortgang Wateropgave.....	8
7.	Tussentijdse evaluatie 2021.....	10
8.	Aanpassing indicator Bodem	11

Algemene voortgang POP3

Het Comité van Toezicht (CvT) wordt periodiek op de hoogte gesteld over de financiële voortgang van het POP3. In deze notitie wordt de voortgang gepresenteerd.

Het budget waarop deze rapportage is gebaseerd is het huidige budget (ELFPO: € 825 mln.) van het programma. Vanwege vertraging bij de besluitvorming rondom het meerjarig financieel kader en de totstandkoming van de EU-regelgeving inzake het toekomstige GLB is besloten POP3 met twee jaar te verlengen. Deze zogenoemde POP3+ periode is in het extra CvT van 5 februari jongstleden besproken. Het POP3 budget is uitgebreid met zowel MFK middelen als met overgehevelde middelen uit pijler 1. Daarnaast komen er middelen beschikbaar uit het Europees Covid Herstelfonds (EHF). Deze worden nu uitgewerkt en worden samen met de overhevelingsmiddelen 2022 apart genotificeerd (zie agendapunt 4.2).

Het aanpassingsvoorstel aangaande de extra middelen POP3+ is in april 2021 door de Europese Commissie (EC) goedgekeurd. Op basis hiervan zijn nu de eerste openstellingen een feit, maar verdere informatie is op dit moment nog niet beschikbaar. Deze rapportage gaat daarom, met uitzondering van H4, uitsluitend over de relevante ontwikkelingen voor de oorspronkelijke programmeerperiode van 2014 tot 2020.

Grafiek 1: Stand van zaken POP3 per 1 mei 2021.¹

Per 1 mei 2021 is de stand van zaken als volgt:

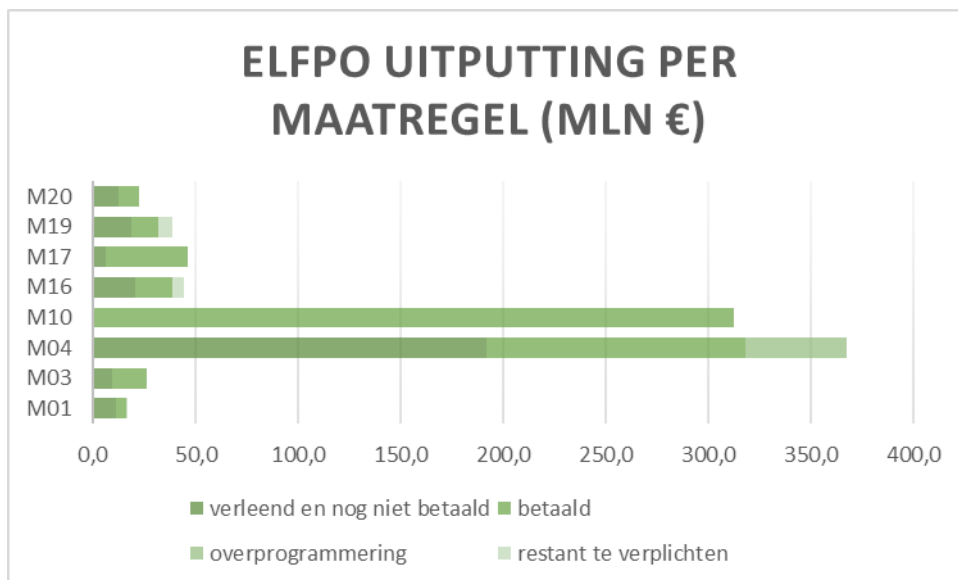
- De jaartranches van 2014 t/m 2018 bedragen een totaal budget van € 529,2 mln. Dit bedrag dient uiterlijk eind 2021 gedeclareerd te zijn. Per 1 april 2021 was een bedrag van ruim € 540,8 mln. ELFPO-middelen gedeclareerd. Dit is al meer dan nodig is om de N+3 doelstelling te realiseren. Meer dan de helft van de declaraties betreft declaraties ANLb. Nuance hierbij is wel dat het aandeel ELFPO in de ANLb declaraties zal af nemen en dat een groter aandeel van de declaraties door projecten onder Niet Grondgebonden maatregelen gegenereerd zal moeten worden. Daarom blijft het noodzakelijk veel aandacht te geven aan het tijdig declareren.

¹ de programmering voor POP3+ voor de jaren 2021 en 2022 is hierin nog niet meegenomen.

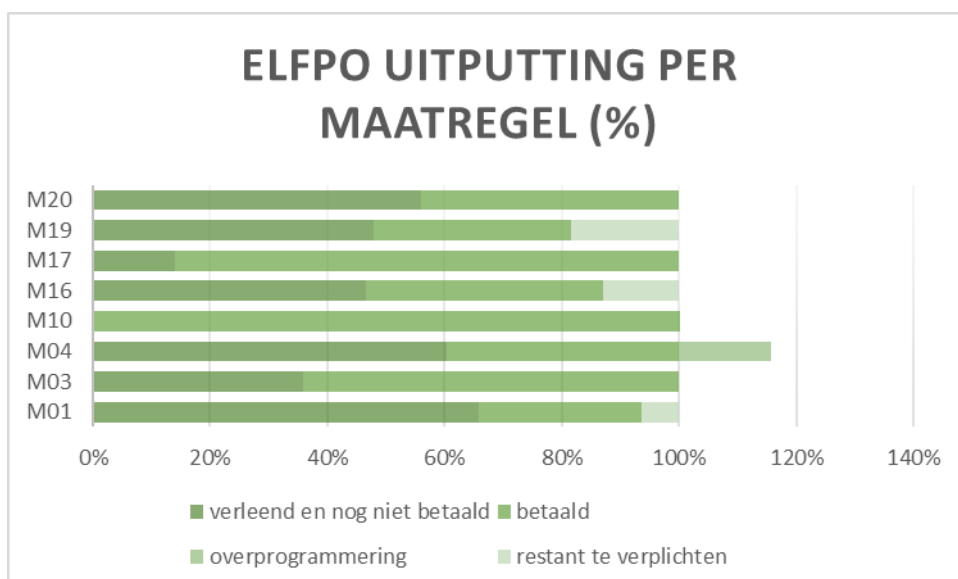
- Daarnaast is er voor € 861 mln. euro aan subsidies beschikbaar. Dit is meer dan het totale budget van 825 mln. Er is een overprogrammering van bijna 40 miljoen. Ervaring uit vorige programmaperiodes leert dat deze marge aan het eind van de periode nodig is om onderuitputting te voorkomen door projecten die afvallen of die wat betreft de kosten lager uitvallen. Daarmee is nagenoeg invulling gegeven aan de in het CvT gemaakte afspraak om circa 45 miljoen over te programmeren.
- Met betrekking tot LEADER is er nog altijd een risico dat de ELFPO middelen niet tijdig uitgeput zijn, met decommitering als gevolg. De transitieperiode van 2 jaar geeft extra tijd voor uitputting. Omdat er daarnaast echter extra budget beschikbaar komt moeten er meer projecten verplicht gaan worden. Op dit moment is onzeker of er sprake zal zijn van voldoende absorptie capaciteit. Via de werkgroep financiën wordt hier een vinger aan de pols gehouden en waar nodig advies gegeven om de gezamenlijke doelstelling op deze maatregel te behalen.

Nagenoeg alle aanvragen uit alle openstellingen zijn beschikbaar, afgezien van de JoLa en LEADER. Twee provincies hebben nog enkele aanvragen open staan. Het Rijk heeft alle aanvragen beschikbaar. De cijfers van maart 2021 geven daarmee een betrouwbaar beeld over de te verwachten inzet van het beschikbare budget. In totaal zijn er 472 openstellingen geweest die tot aanvragen hebben geleid waarvan er nog 38 openstellingen niet helemaal afgerond zijn. Het spreekt voor zich dat er met de verlenging van POP3 nieuwe openstellingen gepubliceerd zullen worden.

In de volgende grafiek is per maatregel aangegeven welk deel van het beschikbare ELFPO budget 2014-2020 is gedeclareerd, welk deel is verplicht en welke deel beschikbaar is voor lopende aanvragen en nog geplande openstellingen (dit laatste ten behoeve van Brede weersverzekering, JoLa en Leader)

Grafiek 2: Uitputting ELFPO per maatregel (per miljoen €) per 1 mei 2021 *

Grafiek 3: Uitputting ELFPO per maatregel (in %) per 1 mei 2021

Uit de halfjaarlijkse budgetgesprekken die het Regiebureau POP voert met provincies, betaalorgaan en het ministerie van LNV komen onder andere de volgende bevindingen::

- Nagenoeg alle provincies verschuiven vrijgevallen/ongebruikte EU-budgetten naar hun overprogrammering of voegen het toe aan het POP3+budget en nemen het mee in een nog geplande openstelling 2021/2022.
- Het ministerie van LNV zoekt naar mogelijkheden om (toekomstige) vrijval op te vangen.

Tijdig declareren

Voor het bereiken van de N+3 doelstelling is het belangrijk dat subsidieontvangers tijdig en juist declareren en het betaalorgaan snel, maar in ieder geval binnen vastgestelde termijnen, tot uitbetaling over kan gaan. De provincies, LNV en RVO zullen zich blijven inspannen om de subsidieontvangers te stimuleren tijdig kwalitatief goede declaraties in te dienen.

De uitbraak van Covid-19 heeft tot vertraging in de uitvoering van projecten geleid, waardoor declaraties op met name het onderdeel Niet productieve investeringen (NPI) achtergebleven zijn bij de verwachting. Met het oog daarop is er medio november 2020 een voorstel tot verschuiving van middelen van het onderdeel NPI naar het onderdeel ANLb bij de Commissie ingediend. Deze is meegenomen in de notificatie van december 2020.

De werkgroep Financiën monitort periodiek de voortgang van de uitputting en zal een advies geven over de voortgang indien de cijfers daar aanleiding toe geven. Daarnaast is door het Regiebureau POP aan de provincies gevraagd om, in overleg met de waterschappen, een declaratie plan voor de grote projecten op de te stellen. om onderuitputting door te late declaraties te voorkomen. Dit declaratieplan wordt tijdens de halfjaarlijkse budgetgesprekken die het Regiebureau heeft met de afzonderlijke provincies en het ministerie van LNV en de RVO besproken en indien nodig geactualiseerd.

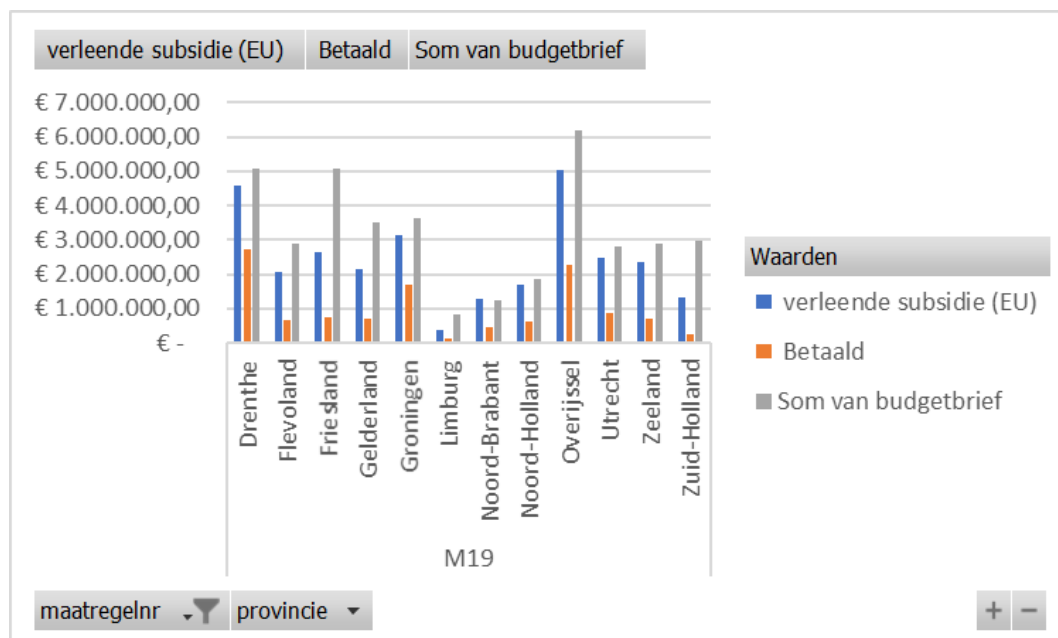
LEADER

Voor LEADER geldt vanuit de Commissie een verplichte inzet van 5% van de ELFPO middelen. Vanwege het niet behalen van de prestatiereserve LEADER, heeft de Europese Commissie eerder in het POP3 traject ingestemd met een verlaging van de verplichte inzet van 5% naar 4,69%. Eind 2020 heeft de EC aangegeven dat Nederland dit percentage ook mag hanteren in het POP3+ traject, zodat Nederland over het totale traject POP3 en POP3+ tenminste aan Leader moet besteden. Indien die verplichte inzet niet wordt gehaald (er wordt minder dan het verplichte bedrag gedeclareerd) dan vervallen de betreffende ELFPO-middelen (decommitting).

Er zijn grote verschillen in de voortgang tussen de verschillende LEADER groepen. Om decommitting van middelen te voorkomen is besloten het extra budget uit de transitie-middelen alleen toe te kennen aan LEADER groepen, die op 31 december 2020 hun budget voor minimaal 95% verplicht hebben of hiervoor projectaanvragen in behandeling hebben. De overige groepen krijgen dankzij de transitieperiode extra tijd om het bestaande

budget te benutten, mits de N+3 doelstelling niet in gevaar komt. Gebieden die net onder de 95%-grens zitten, krijgen de kans om alsnog in aanmerking te komen voor nieuw budget, mits ze tijdig een realistisch plan van aanpak inleveren bij de werkgroep LEADER om het resterende budget te besteden.

Voorsnog hebben negen provincies volgens deze systematiek extra budget toegewezen gekregen voor de POP3+ periode. Eerdere en bestaande openstellingen worden verlengd of er worden nieuwe openstellingen voorbereid. De realisatie en de voortgang van de ingediende projecten wordt intensief gemonitord. In de loop van 2021 en 2022 zal worden gemonitord of alle beschikbare middelen kunnen worden geabsorbeerd door ingediende en beschikte aanvragen om onderuitputting LEADER te voorkomen dat er aan het eind van de POP-periode in 2025.

Grafiek 4: voortgang Leader per provincie

De uitputting van het LEADER budget blijft zorgelijk (zie grafiek 4). 74% van het budget was op 30 maart 2021 verplicht. De werkgroep financiën heeft een voorstel uitgewerkt om, naast het eerdere voorstel, hiervoor in 2021 en 2022 een versnelling in aan te brengen.

POP3+

Op 12 april 2021 heeft de Europese Commissie het Nederlandse voorstel voor POP3+ en de overheveling voor 2021 goedgekeurd. Daarmee kan POP3+ van start. De [nieuwste versie van het POP3-programmadocument \(versie 9\)](#) is gepubliceerd op de website Netwerk Platteland.

De middelen voor POP3+ worden ingezet op drie typen maatregelen, te weten:

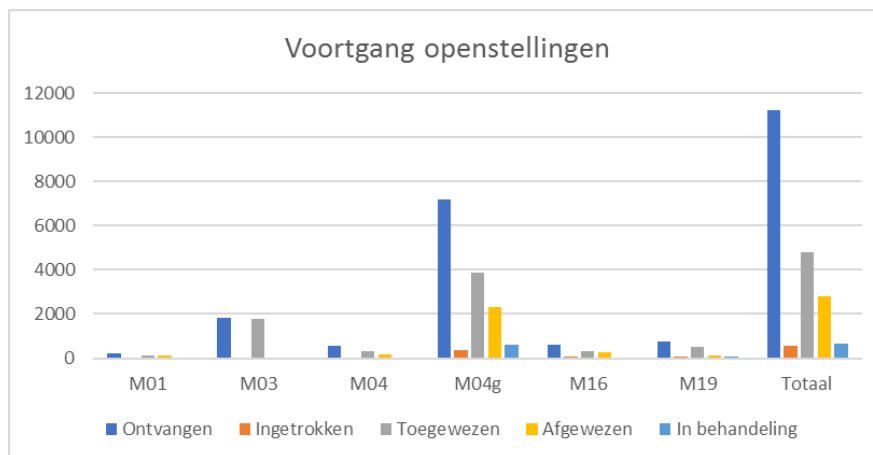
1. Doorlopende maatregelen op basis van eerder gemaakte afspraken;
2. Doorlopende maatregelen vanuit overheveling;
3. Focusmaatregelen.

Doorlopende maatregelen (ad 1 en 2) zijn bijvoorbeeld ANLb, JoLa, Brede Weersverzekering en maatregelen voor knelsectoren.

De focusmaatregelen zijn de maatregelen waarin een inhoudelijke focus is aangebracht op klimaat, biodiversiteit en kringlooplandbouw (incl. stikstof). Maatregelen waarin extra focus is aangebracht zijn de maatregelen Kennisoverdracht en voorlichting, Productieve en Niet-productieve (water)investeringen, Landbouwstructuurversterking en Samenwerking. Het huidige programma POP3+ kan op onderdelen aangepast worden vanwege de middelen die vanuit het Economisch Herstelfonds (hierna: EHF) nog aan POP3+ worden toegevoegd. De EHF middelen kennen een eigen financiële en inhoudelijke verantwoording en zullen parallel worden ingeregeld als LNV regelingen, conform de bestuurlijke afspraken van 28 januari 2021.

Analyse voortgang openstellingen

		Ontvangen	Ingetrokken	Toegewezen	Afgewezen	In behandeling
Kennisoverdracht en voorlichting	M01	242	14	121	107	0
Kwaliteitsregeling Kalvesector	M03	1828	31	1796	1	0
Innovaties Kalvesector	M04	553	25	333	195	0
Investeringen in materiële activa	M04g	7202	387	3889	2324	602
Samenwerking	M16	611	51	299	255	6
Leader	M19	779	91	496	137	55
	Totaal	11215	543	4805	2823	663
	Procentueel		5%	43%	25%	6%

Tabel 1 en grafiek 5: Overzicht opbouw dossiers over de maatregelen per 1 mei 2021.

Op 1 mei 2021 zijn 468 van de 480 openstellingen niet grondgebonden afgerond. De openstellingen waren zeer succesvol waardoor de beschikbare budgetten bij de maatregelen 1 (Kennis) en 4 (fysieke investeringen) snel uitgeput raakten en niet alle ingediende goede projectvoorstellen gehonoreerd konden worden.

Uit de budgetgesprekken is gebleken dat de doorlooptijd van de afhandeling in de meest provincies en voor de meeste dossiers binnen de termijn valt. Bij die gevallen waar de doorlooptijd niet binnen de termijn valt zijn er in de meeste gevallen goede redenen voor zoals verzoeken voor aanvullende gegevens.

Doordat er aan het einde van de POP3 periode ook minder openstellingen zijn is er ook meer capaciteit beschikbaar voor betalings-, wijzigings- en vaststellingsverzoeken. Wel verwachten we een piek in declaraties in het jaar 2025. In dit jaar loopt de N+3 voor POP3+ af en zullen alle einddeclaraties ingediend moeten worden. Tevens is dit het jaar dat het NSP (N+2) het budget van 2023 uitgeput moet hebben waarvoor ook voldoende declaraties afgehandeld moeten worden.

Voortgang Wateropgave

De wateropgave is een belangrijk bestuurlijk aandachtspunt vanwege de afspraken gemaakt tussen Rijk (ministerie I&M en LNV), provincies, waterschappen en LTO. De adviesgroep Water rapporteert aan het CvT en adviseert over het oplossen van mogelijke knelpunten in

de voortgang. Vanwege de bestuurlijke afspraken is de opgave groter dan de maatregelen binnen het POP3. De overige middelen worden met provinciale of regionale maatregelen beschikbaar gesteld. Voor het inzicht wordt aan het CvT met regelmaat de waterrapportage aangeboden. Deze keer betreft het een addendum op de vorige rapportage waarin de voortgang per 1 januari 2021 zichtbaar is.

Reden hiervoor is enerzijds dat de waterrapportage van juni 2020 aan heeft getoond dat het budget voor zowel het POP3 deel als ook contrafinanciering volledig of meer dan volledig verplicht was.

Een andere reden is wat meer van technisch van aard. De waterrapportage wordt opgebouwd uit gegevens afkomstig van de RVO (POP3 projecten) als ook gegevens die door de waterschappen en provincies worden aangeleverd (contrafinanciering) en de gegevens die vanuit de DAW organisatie (contrafinanciering en private financiering) worden aangeleverd. De uitvraag voor deze gegevens vond niet gelijktijdig plaats. Met name de uitvraag aan de waterschappen en de provincies en de uitvraag aan de DAW coördinatoren vinden binnen het netwerk niet gelijktijdig maar vaak wel snel achter elkaar plaats. Vaak zijn beide gremia betrokken bij dezelfde projecten en wordt informatie, vanwege verschillende doelen, op een andere manier aangereikt. Daarnaast zijn er verschillende interpretaties tussen DAW coördinatoren en ook projectleiders / subsidieadviseurs over de criteria en definities betreffende de aan te leveren gegevens.

Aanvankelijk leek dit geen probleem, tot op heden was door extra inzet van zowel het Regiebureau POP als de DAW organisatie de juiste informatie uit de gegevens te halen en zeker aan het eind van de POP3 periode leek het niet zinvol om energie te steken in het verbeteren van het proces.

Echter de hoeveelheid projecten wordt steeds groter en tevens wordt POP3 inclusief de inzet voor de internationale doelen water nogmaals met 2 jaar verlengd. Met inachtneming van N+3 betekent dit dat er tot 2025 gemonitord zal moeten blijven worden.

Bovenstaande heeft er toe geleid dat er in januari en februari diverse gesprekken zijn geweest tussen Regiebureau POP, waterschappen en de DAW organisatie om te komen tot een beter gestroomlijnd proces. Het voorstel is nu als volgt:

- Tweemaal per jaar als voorbereiding op het CvT van POP3 gelijktijdig een uitvraag te doen bij enerzijds provincies en waterschappen en anderzijds de DAW coördinatoren.
- Daarnaast zal zoveel al mogelijk gelijksoortige projectinformatie opgevraagd worden om de verwerking te stroomlijnen.
- Tevens zal er een duidelijk beschrijving komen van voorwaarden, definities en criteria die gelden ten behoeve van de waterrapportage

Bovenstaand proces heeft er toe geleid dat de uitvraag begin 2021 nog enkelvoudig heeft kunnen plaats vinden waardoor in combinatie met de eerder

genoemde argumenten de waterrapportage eenvoudige van opzet is dan voorgaande waterrapportages

De waterrapportage is vooral bedoeld om een goed beeld te geven van de voortgang van de projecten gekoppeld aan de EU-middelen voor internationale doelen (€ 100 mln.) en de nationale contra financiering van eveneens € 100 mln.

Conclusies over inzet middelen € 100 mln. (internationale doelen) en contrafinanciering

1. De EU-middelen (€ 100 mln.) zijn inmiddels volledig verplicht en voor 45% betaald. Vanwege mogelijke onderuitputting hebben provincies besloten een deel van het bedrag over te programmeren (ongeveer 4%).
2. De inzet van de nationale middelen t.b.v. vermindering uit- en afspoeling nutriënten (contrafinanciering) verloopt voorspoedig. Het bedrag van contrafinanciering is evenals de EU-middelen ruimschoots toebedeeld aan projecten (ruim € 120 mln.). Hiervan is ruim 87% (€ 104 mln.) gekoppeld aan projecten welke in uitvoering of afgerond zijn. Het resterende bedrag betreft projecten, welke in voorbereiding zijn. Alle landsdelen hebben voldoende budget als contrafinanciering gereserveerd, wel zijn er nog enkele waterschappen waar onvoldoende zichtbaar is, welke projecten er gefinancierd worden met nationale middelen. zodat bij volledige invulling van deze afspraak het bedrag van € 100 mln. ruimschoots wordt gehaald.
3. In totaal zijn meer dan 720 waterprojecten gekoppeld aan dit programma, waarvan ruim 80% een bijdrage levert aan de waterkwaliteit (waaronder vermindering van emissie nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen).

Tussentijdse evaluatie 2021

Nederland evalueert het Plattelandsontwikkelingsprogramma 2014-2020 (POP3) niet alleen na afloop, maar ook tijdens de programmeringsperiode². Naast de jaarverslagen heeft in 2019 een tussentijdse evaluatie plaatsgevonden. De tussentijdse evaluatie was met name kwantitatief opgesteld. In lijn met de conclusies uit de tussentijdse evaluatie van 2019 gaat een extra tussentijdse evaluatie plaatsvinden in het najaar van 2021, waarin ook de kwalitatieve voortgang wordt geëvalueerd. Na afloop van de programmeringsperiode volgt een ex post evaluatie, die uiterlijk 31 december 2026 moet zijn uitgevoerd³.

De werkgroep Monitoring & Evaluatie (WG ME) zal samen met het Regiebureau POP de uitvoering van de tussentijdse evaluatie in 2021 voorbereiden en tot uitvoering brengen. De werkgroep M&E is, op aangeven van het Regiebureau POP, een *concreet plan* voor de uitvoering van de evaluatie van het programma aan het

² artikel 56, VO 1303/2013

³ artikel 57, VO 1303/2013

uitwerken. Hierbij wordt minimaal inzicht gegeven in de opzet van de evaluatie in 2021 (over de periode 2014 t/m 2020), de voortzetting in POP3+ in 2021-2022 en een doorkijk naar de ex post evaluatie in 2026. Dit plan van aanpak zal ter instemming (schriftelijk) aan het CvT worden aangeboden (PM).

De planning voor de extra tussentijdse evaluatie is om deze in het najaar van 2021 uit te laten voeren. Het streven is om eind 2021 de definitieve rapportage gereed te hebben en te bespreken in een CvT.

Aanpassing indicator Bodem

Nederland is eind 2020 normaal verzocht inzicht te geven in de effecten van de maatregelen met betrekking tot bodembeheer in het kader van het PlattelandsOntwikkelingsProgramma (POP3) in Nederland. Nederland heeft er bij het vaststellen van het POP3 programma voor gekozen niet expliciet in te zetten op maatregelen voor de verbetering van de bodem en het voorkomen van bodemerosie. Hierdoor zijn er geen directe maatregelen gekoppeld aan de indicator T12 (Bodem). Nederland heeft echter bij aanvang van het POP3 programma wel een streefwaarde opgegeven. Omdat de verwachting is dat veel maatregelen wel effect(en) hebben op de kwaliteit van de bodem is de Wageningen UR verzocht conform de omschrijving van deze indicator (T12) te bezien welke POP3(+) maatregelen (in)directe effect(en) hebben op het verbeteren bodembeheer en het voorkomen van bodemerosie.

Erosie: In Nederland gelden momenteel (water)erosiebepalingen voor een zeer beperkt deel van de landbouwgronden, namelijk landbouwgronden in een deel van Limburg met een hellingspercentage groter dan 2%. Voor winderosie gelden geen regels in Nederland. De beheersactiviteit rond drempels gekoppeld aan water vasthouden kan een bijdrage leveren aan het tegengaan van (water)erosie. De bepalingen in Nederland voor (water)erosie zijn echter al onderdeel van de zogenaamde eisen inzake goede landbouwkundige en milieukundige condities (GLMC's).

Bodembeheer: Het begrip 'duurzaam bodembeheer' is niet eenduidig. Bij duurzaam bodembeheer gaat het om met het bodembeheer een evenwicht te vinden op lange termijn om zo goed mogelijk te voldoen aan diverse doelen. Om het begrip hanteerbaar te maken, is een lijst van concrete beheerdoelen opgesteld, die bij verduurzaming nagestreefd zouden moeten. Samengevat komen die neer op het streven het opbrengend vermogen van de grond – in ecologische en economische zin – niet achteruit te laten gaan. Over het algemeen kan gesteld worden dat alle ANLb beheersactiviteiten minder verstorend zijn voor de bodem dan het geval zou zijn bij uitoefening van de gangbare landbouwpraktijk. Voor

directe bijdragen is dit een op een te koppelen aan een aantal ha duurzaam beheer.

De beheersactiviteiten in het ANLB zijn beoordeeld en op basis van de gehanteerde 'definitie'. De volgende beheersactiviteiten dragen in het ANLB direct bij aan een aantal ha duurzaam bodembeheer:

- A 06. Bemesting met ruige stalmest
- A 08. Beweiding is verplicht vanaf datum x tot datum y met minimale ha en maximale veebezetting b (GVE/ha).
- A 09. Minimaal f% van de oppervlakte bestaat van datum x tot datum y uit gewas a of meerdere gewassen b of gewasresten c.
- A21. Van datum x tot datum y is beweiding toegestaan met maximale veebezetting b (GVE/ha).
- A30. Gewasresten (zoals bijvoorbeeld maaisel, stro), al dan niet opgebracht, zijn ondergewerkt binnen a weken na aanbrengen.

Ook op andere wijze dragen veel POP projecten bij aan het verbeteren van bodemcondities. Deze laten zich echter slecht kwantificeren in aantal ha beheerde grond.

Daarom is op basis van wetenschappelijke argumenten door de WUR (in opdracht van het ministerie van LNV en het Regiebureau POP) geadviseerd om voor de indicator T12 enkel gebruik te maken van het aantal ha waarop bovengenoemde beheersactiviteiten van toepassing zijn.

In 2014 is de aangegeven streefwaarde T12 voor 2023 gesteld op 9000 ha en 0,48% van de in Nederland aanwezige cultuurgrond.

Op basis van de hierboven genoemde beheersactiviteiten is op dit moment de stand van zaken aan directe aan het verbeteren van bodembeheer gekoppelde aantal ha waarop een bijdrage geleverd wordt aan T12 25.206,28 ha. Dat is een percentage van 1,39% van het totale landbouwareaal. Dit getal zal ook worden opgenomen in de rapportage aan Brussel.

#####